

Рецензия

от проф. Йонко Тодоров Йонов, доктор
за дисертационния труд на Иван Георгиев Иванов
на тема: **Връзка на психическите особености и специалната взривна
сила при спринтьори**
за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“
Професионално направление 7.6. Спорт
Научна специалност - Теория и методика на физическото възпитание
и спортната тренировка (вкл. МЛФ)
Научен ръководител: проф. Михаил Георгиев, доктор

1. Данни за докторанта

Иван Георгиев Иванов завършва висше образование в Национална спортна академия „Васил Левски“ през 2009 год., със специалност „Спорт – трениор по лека атлетика“, със степен „бакалавър“.

Получава магистърска степен по спортна психология през 2010 год.

До зачисляването му като редовен докторант към Центъра за научна и приложна дейност в спорта при Национална спортна академия „Васил Левски“ е работил като кондиционен трениор по футбол и кинезитерапевт.

2. Данни за докторантурата

Иван Георгиев Иванов е редовен докторант към Центъра за научна и приложна дейност в спорта при Национална спортна академия „Васил Левски“. Положил е успешно изпита за докторантския минимум и е изпълнил всички изисквания за учебна и научно-изследователска работа.

Дисертационния труд е обсъждан в научното звено, критичните бележки и препоръки за взети под внимание при вътрешната апробация.

При реализиране на дисертацията няма допуснати нарушения.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията на Иван Георгиев Иванов третира актуален проблем за спортната практика и има подчертано интердисциплинарен характер. Той се опитва да установи характерът и величината на взаимовръзка между физическата и психическата страна на спортната подготовка при спринтьори.

На съвременния етап от развитието на спортните постижения, в условията на засилена конкуренция, все по-ярко се очертава необходимостта от комплексен подход в управлението и реализацията на тренировъчния процес. По тази причина, всяко подобно изследване може да допринесе за разкриване на нови възможности за повишаване на ефективността на спортната тренировка.

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 137 страници. В структурно отношение той следва стандартно установено разпределение на отделните части: теоретична постановка, експериментално изследване, анализ на резултатите. Според мен, 4-те параграфа в теоретичната постановка са ненужно разширени, като покриват $\frac{1}{2}$ от общия обем на труда. На следващо място, считам за по-удачно да се разгледат първо отношенията на психичните явления към спортния резултат в спринтовите дисциплини и след това да се анализират комплексните спортно-педагогически фактори на постиженията. На тази основа, следва да се обоснове ролята на фактора максимална скорост и как той се обуславя от специалното упражнение „вертикални подскоци – глезен“.

Теоретичната постановка е построена върху анализ на 121 броя литературни източника – 83 броя на кирилица и 28 броя на латиница. Добро впечатление прави факта, че преобладават съвременни, актуални автори, както и почти всички български автори с принос по изследваните проблеми. Оценявам положително качеството на тази част на труда, независимо от изложените по-горе съображения.

Втората глава от дисертацията е разработена много добре. Според мен, обаче, тази глава би следвало да се формулира не като емпирично, а като експериментално изследване.

Хипотезата, целта и задачите, както и предметът на изследването, са правилно формулирани, но обектът не са изследваните лица, а характера на взаимовръзките между психичните характеристики и специалната взривна сила и максималната скорост в различните етапи на спортна подготовка.

Методиката и организацията на изследването са релевантни на избраната цел и задачи.

Цифровият отскокомер (ЦОМ-2) и електронната фотометрична система са възможно най-добрите за нашите условия. Особено високо следва да се оцени авторското участие на докторанта в разработването на електронната фотометрична система.

Избраните психологически тестове са утвърдени и с висока надеждност. Тяхното приложение в софтуерен вариант, разработен за целите на конкретното изследване, осигуряват висока точност и обективност на съответните показатели, което е важно достойнство за качеството на изследователския материал. Обобщената оценка за методическия инструментариум на изследването има характеристиките на иновативност, дело изцяло на докторанта и научния му ръководител.

В анализа на резултатите от изследването докторантът демонстрира висока компетентност и задълбочени познания. Умело интерпретира получените резултати и извежда логически издържани заключения. По отношение показателите на специалната взривна сила, измерена чрез вертикалните подскоци „глезен“ проследява тяхната динамика в пет измервания, направени в различните периода на спортната подготовка. Установява прогресивно подобряване в хода на подготовката в годишния цикъл на показателя коефициент на взривност. При това, подобренieto на този коефициент става, първоначално за сметка на височината на

подскоците. Това е следствие на преимущественото развитие на силовия компонент в подготвителния период, докато през състезателния период нараства ролята на скоростния компонент, т.е. намаляване на опорното време. Тази закономерност потвърждава установената от други автори висока зависимост между максималната скорост и времето за опора. Показателят 20 м от летящ старт, измерен двукратно в един и същ микроцикл от състезателния период, не се променя достоверно, но в рамките на годишния цикъл, при последното 5^{-то} измерване, се подобрява съществено. Заключение на докторанта, за лабилност на показателя 20 м от летящ старт, е правомерно и се дължи на различни взаимосвързани фактори.

Докторантът коректно анализира резултатите от тепинг теста и обосновава динамиката в положителна посока с повишеното функционално състояние в състезателния период. Независимо, че изчислените коефициенти на корелация с двата основни показателя подскоци и максимална скорост не са високи, разсъжденията са логически обосновани.

Интерес представлява изследването за активация и релаксация и връзката им с коефициента за взривност и с максималната скорост. Установява се влошаване на опорното време, при повишаване на активацията, докато способността за релаксация корелира с по-ниски коефициенти. Направеното заключение, за ролята на самоконтрола за реализация на по-високи постижения, е коректно.

Ограниченията на една рецензия не позволяват по-подробно обсъждане на резултатите от другите психологически състояния: характеристиките на вниманието, оперативното мислене, типологични особености. Извършената анализ се характеризира със задълбочено вникване в същността на психо-физическите показатели и тяхната взаимна връзка и обусловеност.

Обобщеният анализ на резултатите в края на трета глава потвърждава безспорните достойнства на извършената изследователска работа.

Очертани са възможностите за практическа реализация на резултатите от тестовете за изследване на важни психо-физически характеристики на спринтьорите. Приложението на методиките в дисертационния труд успешно могат да служат както като информативни критерии за подбор в спринтовите дисциплини, така и за по-ефективния контрол и управление на тренировъчния процес.

Изводите са формулирани коректно и са резултат от направените изследвания. Препоръките имат обобщаващ характер и не са достатъчно конкретни.

Основните приноси на дисертационния труд са свързани с усъвършенстване на използваните методики чрез въвеждането на специализиран софтуер, което ги прави по-ефективни и надеждни. Следва да се оцени високо личния принос на докторанта в 4 от методиките. Компютризираните варианти на отделните методики не само повдигат качеството на изследванията, но имат непосредствено приложение в учебния процес.

Съществен принос в научно-методическо отношение е замисълът и самата реализация на изследвания проблем, който се основава на собствен теоретичен модел.

Дисертационният труд на Иван Георгиев Иванов е написан на много добър стил и език. Илюстриран е с подходящи фигури и таблици. Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията. Докторантът има 4 публикации по темата (3 самостоятелни и 1 съавторство).

Заключение

Дисертационният труд на Иван Георгиев Иванов е резултат на задълбочена изследователска дейност със значими научни приноси за

теорията и практиката. Той е самостоятелно дело на докторанта, с подчертан иновативен характер.

Въз основа на изложеното до тук, заявявам своето положително мнение за дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди на Иван Георгиев Иванов образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност –Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ).

гр. София, 28.08.2017г.

Рецензент:

/проф. Йонко Йонов, доктор/